

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A sztrájk.

A fekete gyémántok bércei között, a békés munkáldástosító völgyében vér folyt. A dolgos kőrok télenül vesztegelnek.

Szent jogok kivádsáért, magasztos eszmék védelmezéseért folyt a vér?

Nem.

Szegény bányamunkások nagy megtévelyedése hívta ki a törvények uralmának, a társadalmi rendnek biztosítása érdekében a fegyverek használatát.

Az a derék munkástábor, melynek főjellemvonása a jog- és törvénytisztelet, a rendszert és példás szorgalmával, sőt önfeláldozó munkásságával, völgyünk mérhetlen kincsét az emberiség közkincsévé tette s dolgos kézzel munkált a haza üdvén, szerettei boldogulásán, most kényszerítő ok nélkül eldobta a munkaeszközt s harcot kezdett a munkaadóval állást foglalt a hatóság indokolt rendelkezésével szemben.

Elvonta tőlük a munkaadó nagyipar-vállalat a megígért, közös beleegyezéssel megállapított munkabért?

Nem! Sőt éppen a legmesszebb menő jóakarattal foglalkozott anyagi helyzetük javításának kérdésével, midőn az egész vonalon előzetes bejelentés, kívánalmak, vagy sérelmeik tudtuladása nélkül, tehát váratlanul beszüntették a munkát s a kik magukért és családjukért dolgozni akartak, azokat is erőszakkal, életveszélyes fenyegetéssel megakadályozták.

És csak ekkor jelezték, hogy az a sérelmük, hogy a munkáscső szövetség petrozsényi fiókjának megalakítását a rendőrhatalóság nem engedélyezte.

Mit tehet erről a munkaadó bányatársulat. És, mégis, ez a rosszul kieszt ürgy hajszolt annyi ezer bányamunkást a sztrájkba.

Ők maguk állítják, tehát fogadjuk el.

Helyes, jogos, törvényes volt-e a munkabeszüntetés?

Semmi esetre.

A rendőrhatalósági intézkedés elleni jogorvoslatot a törvény biztosítja. És éltek is ezzel a joggal. Ha egyéb sérelmük van, annak szándéklásához nem ez az út vezet és azt sem indokolja, hogy a munkaadóval ellenséggént szembe helyezkedjenek.

Kevés a munkabér? Lépjenek alkudozásba a munkaadóval. Ha nem tudnak megegyezni, lépjen ki a munkából az aki akar. Ezt a törvény is megengedi és senki sem akadályozhatja meg. De erőszakkal megakadályozni másokat abban, hogy elvállalt kötelességüket teljesítsék, hogy tisztességes munkával a maguk és családjuk életmért megkereshessék. No, ez már az egyéni szabadságnak, az emberi jognak és a törvénynek legflagransabb megsértése.

A sztrájkoló bányamunkások ezt cselekedték. És mégsem okoljuk őket. Ők anyagi helyzetük javításának az útját keresték. Ehhez joguk volt. Van-e ember, aki kedvezőbb viszonyok közé jutni ne igyekeznék. Az erre irányuló törekvés jogos; de más jogainak sérelme nélkül. Ezt a szabályt azonban nem respektálták. Mások jogait sértették meg. Ennek megvédése tette indokoltá, sőt szükségessé a hatósági sőt fegyveres beavatkozást, minnek következtén folyó hó 2-án vér folyt a Lunka-téren. Annak a vérnek a nyomán nem fakad áldás. Azok fejére száll érte a vád Isten és világ előtt, akik önző céllal ilyen nagy megtévelyedésbe sodorták a hiszékeny bányamunkásokat.

Azoknak a munkásvezetőknek a lelkiismeretét (— ha van —) mardoshatja az önvád, a kik a saját kényelmes létük, veszélyeztetett existenciájuk érdekében téntra vezették a szegény bányászokat. És most tajtékzó dühöngéssel hajmeresztő kegyetlenkedés miatt vádolják a hatóságot. A tendenciózusan tudósított lapok után igyekeznek az ország közvéleményét megtéveszteni, miként a téntra vezetett szegény bányamunkásokkal tették.

Közvetlen megfigyelés alapján alább részrehajlatlanul, részletesen s hűen referálunk a sajnálatos sztrájk mozzanatairól s a hírlapok tulhajtott, vagy téves közleményeivel szemben a valódi tényállást a következőkben foglaljuk össze:

I. A Salgótarjáni Köszénbánya R. Társulat igazgatósága a sztrájk kitöréséről a bányá- és közigazgatási hatóságokat azonnal értesítette. A bányahatóság kiküldöttje az értesítés vétele után a helyszínen megjelent és a munkásokat kihallgatta. A munkások bemondása és a munkabérgjegyzékek megvizsgálása után a bányahatóság konstataálta, hogy a bányamunkások átlagos napi bére 3 korona 30 fill. A begyakorolt munkásoké azonban 4—5 koronára emelkedik; ezek alapján a bányahatóság elismerte, hogy a petrozsényi bánya bércviszonyai megfelelnek az ország többi bányában dívó béreknek.

II. A társaspénztár tagjai a közigazgatási- és bányahatóságok előtt kijelentették, hogy szívesen állnak munkába, de társaik e szándékuk kivételében akadályozzák. Több esetben előfordult, hogy a munkába induló bányászokat fiatalabb munkások erőszakkal visszatartottak és halálos fenyegetésekkel meggátolták a munka felvételében. Naponként élet- és vagyont veszélyeztető cselekmények követték el.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCZÁJA.

A boldogság útja.

Az emberrel születik a boldogság, vagy legalább is a boldogulás utáni vágyakozás. A sohajtása a boldogságot hívja, az imádság boldogságért eseng s mindenki abban a reményben, izzad, farad, türi magát, (sőt olykor vétkezik is), hogy elnyeri a boldogságot. Azon töprengvén, hogy feltalálja a boldogsághoz vezető utat.

Hogyan van az mégis, hogy annyi millió ember közül valódi boldog oly kevés?

Mert átluton keresi.

Mert a legtöbb ember csupán a külső körülmények alakulásától várja a boldogságot. Igaz, hogy ezek is befolyást gyakorolnak az ember sorsára, megkönnyítik, vagy nehezítik a boldogulást, de mindig igaz marad: hogy az ember a maga szerencséjének a kovácsa.

Az is igaz, hogy az anyagi jólét egyik eszköze a boldogságnak. Aki nyomorral, inséggel küzd, megnyugodhatik sorsában, amihez nagylelki erő s csaknem emberfölötti lemondás kell, de igazán boldog nem lehet.

A földi javak tehát sokban hozzájárulnak, nagyban elősegítik, hogy a boldogság útját feltaláljuk, de a boldogságot, az emberi vágyak és törekvések végső célját nem biztosítják. De, ha a hozzá segítő eszközt, az anyagi jólétet megszereztük, célunkat, a boldogságot könnyebben a boldogulást biztosan elérhetjük.

A boldogság útját tehát magunknak kell megépítenünk.

Az is egy neme a boldogságnak, ha segítő anyagi

eszközök, megszerezte, ha embertisztúkn és foglalkozásunk körében kiemelkedhetünk a tömeg közül.

Amikor a harc mezején termett a babér, az emberi boldogsághoz a dicsőséghez, halhatatlansághoz vezető utra a vitézség juttatott. Majd a korszellem változásával a tudomány, a művészet, államférfi bölcsesség, gazdasági tevékenység, szellemi kiválóság és szakértelem révén lehetett a tucatemberek mivója fölé emelkedve a boldogulás ösvényére jutni.

Korunkban a reális foglalkozás, különösen az ipari tevékenység mezején található legbiztosabban a boldogulás útja, különösen vállalatok alapításával.

És ami örömdetesen megnyugtató az, hogy az egyes mai nagy vállalatok alapítói nem származtak előkelő sorból. Még a legnagyobbak sem rendelkeztek még csak szerénynek nevezhető tőkével sem; így például Johann Liebig, Franz Schmitt, Ginzkey, Ignácz Klinger, Ch. Geipel és a többi átschi gyárosok sem voltak tőkés és vállalatuk, sem volt ilyenek által finanszírozva. A legelső cégek is a legalacsonyabb fokon kezdtek, egy Liebig, Ginzkey, csak egyszerű szövösegédek voltak, Wolfram pedig festősedél volt. Azt hiszik talán, hogy ez csak 80, vagy 100 évvel ezelőtt történhetett meg? Nem! Ennek éppen ellenkezőjét igazolja az a körülmény, hogy Észak-Csehország ipara éppen a legutóbbi évtizedekben fejlődött s lett oly nagygyvá, mint milyen ma és azt találjuk, hogy kezdet és folytatás lényege ugyanaz; a tőkét lassan-lassan megnagyobbítani.

Éppen ez áll Bécs elővárosának nagy szövöszetéről is. E nagy vállalatok tulajdonosai szintén csak szerény alappal kezdtek. Ennek bizonyítására szolgáljon a következő példa: A ma fennálló két legnagyobb selyem-

szövőgyár tulajdonosai: Trebitsch S. bizony egy nagyon „kis” ember volt, Wiesenburg Antal pedig még sokkal kisebb ember vala.

Mi tette tehát őket nagygyvá, mi volt az, a mi őket úgy fölemelte? Semmi egyéb, mint a szorgalom, izlés, különböző praktikus találmányok és ezek kihasználásában mutatkozó ügyesség. Szórol-szóra érvényesült itt a költő szava: „lélek, a mely magának testet alkot”.

De talán ennek a léleknek. csak az „ipar” világában van tere, azon kereten belül, a melyet közönségesen csak kézműiparnak szoktak nevezni? Másutt nincs helye és nincsen hatálya?

Ennek megvilágítására tekintünk azokat a lakatosmestereket, kiket a nagyközönség csak lakatosoknak ismer. Itt találunk számos nagy üzemet. Ezek alapítói Gridb, Biró, Milde, Hutter, Schrantz stb. szintén csak mint apró lakatosok kezdtek.

Hogy tőkére mégis szert tehettek, az csak rendkívüli tehetségüknek és nagy szorgalmuknak következménye, mert hisz a jelenkorban csakis a tehetségek érvényesülnek.

Igy lett Hinterleitner nagy szög- és esavargyáros, Georg, Siegl Ausztria első gőzmozdony gyárosa; ezek is csak egyszerű lakatosok voltak. Szegény kézművesből gazdag gyárosok lettek, kis emberekből előkelő férfiak. Ez már nem ritka eset Ausztriában. Egy szegény fújtató munkásból egy nagy tűzfecskendő- és tűzoltószerszám-gyáros lesz, egy pozsonyi kefekötőből Németország és Ausztria ezen iparág első gyárosa, „műhely”-ből impozáns gyártelep.

Prágában például kismosodát nyit és szorgalmával olyan óriási tisztító-gyárra tesz szert, hogy a német és

A Deák bányába égő fáklyával hatoltak be, ami több emberéletet fenyegetett és nagy anyagi károkat okozhatott volna. Aninoszában megtámadták az élelmi- és szertárt, a telefon- és villamos berendezés a legnagyobb veszélyeknek volt kitéve, csoportosulások történtek, melyek életre és vagyponra veszélyes fenyegetéseket hangoztattak. A közigazgatási hatóság ezek folytán megtiltotta a csoportosulásokat és a f. hó 2-ik napjára hirdetett népgyűlés megtartását.

III. A felizgatott munkások vonakodtak a hatósági parancsnak megfelelni és a népgyűlést megtartani akarták. A közigazgatási hatóság ismételt felszólította a munkásokat arra, hogy oszoljanak el. Intő és kérő szavának nem volt eredménye. Ekkor a katonaságot szólította fel közbenjárásra, de megállapodás történt abban, hogy a katonaság löni nem fog. Nem is dördült el egyetlenegy lövés, egyetlen egy löse sem ejtett. A katonaság a puskatus segítségével csinált rendet. Több sebesülés történt, de egyetlen egy súlyos sem. A megsebesültek közül néhányat a társulati kórházban ápolnak és bizonyos, hogy egyetlen sebesültnek gyógyítása sem fog hosszabb időt igénybevenni. A többi sebesülés igen könnyű és orvosi kezelésre nem szorul.

IV. A sztrájkot nem a munkások elégtelensége, hanem külső befolyás idézte elő. Tizenkét év óta vannak a petrozsényi bányák a Salgótarjáni Köszénbánya Rt.-Társulat birtokában; a sztrájkmozgalom először tört ki e bányában. Igen nehéz viszonyok között fejlődik hazánk e határszélén a bányászat és ad kenyeret a szegény vidék lakossága és a Székelyföldről ide telepített és nagy költséggel és fáradsággal kitanított munkások ezreinek. A nagy kulturmissziót teljesítő társulat elég érdemet szerzett arra, hogy az idegen befolyás által szított mozgalom közepette a nehéz kötelességeket teljesítő magyar hatóságok és a maga a társulat is a történetek tárgyakos előadását és az intézkedések igazságos megvitatását igényelheti s hogy az itt röviden összefoglalt tények célzatos elferdítésével az ország közvéleménye tévedésbe ne ejtessék.

a francia gyárakat is túlszárnyalja. Vagy például a Leutischeini Hübl, kinek gyermekei és utódai a kontinens első kalapészimlő gyárosai, sem volt más, mint egy szegény sziléziai kalaposlegény.

Mi tette ezeket nagygyá? Rendkívüli tehetségük, vasakaratur s kitartó szorgalmuk . . .

A magyar társadalmi viszonyoknak egyik fonák-sága: hogy másodrangú kultúra mellett milyen tul-tengő szellemi proletáriátus, érdekes világot vet a következő, Aradról érkező híradás. Gruber István tekintélyes aradi fodrászmester szellemi foglalkozásra nevelte fiát. De míg a fiu egyrészt a gimnázium osztá-lyait járta, a gondos és előrelátó apa másrészt beiratta tanoncnak az ipartestületbe és egyben kitanította fodrászmesterségre. A fiatal Gruber tehát a gimnázium mellett eljárt az iparskólába is és annak rendje-módja szerint felszabadult. A fiatalember érettségizett, majd tanári pályára lépett. Az egyetemen sikerrel vizsgázott és most már csak a kinevezését várta valamelyik helyettes tanári állásra. Várt — de hiába. Végre aztán gondolt egy nagyot és tegyük hozzá helyesét: hazament a fiatal tanár és atyjával bejelentette magát az ipar-testületnél mint — fodrászsegédet. Azóta már be is lépett a jól jövedelmező üzletbe és folytatja atyja mesterségét. A mi talán nem egészen hiábavaló lecke azoknak a szülőknek, a kik finyán fordulnak el attól a gondolatától, hogy iparosoknak, vagy kereskedőknek neveljék fiaikat.

Hasonló természetű pályaváltótatás az alábbi. Pákai Külber Elemér, volt méneskari százados, nyugdíjba lépett és vendéglős lett. Most Budán, a Krisztina-körút 75. szám alatt van rendkívüli keresett, forgalmas vendéglője az egykori tisztnek. Pompás konyhája neje, Külberné urasszony kezelése alatt áll, a ki kitűnő gazdasszony.

A pálya választás kiinduló pont a boldogulás utján, mely a boldogság révébe vezet, vagy legalább is biztosítja a boldogságnak egyik leglényegesebb feltételét.

Részletes tudósításunk a következő:

Augusztus 29.-ike szerda óta a bányagazgatóság által a község keleti végén átengedett réten tartozkodtak a sztrájkolók reggeltől napestig. Ezrével lepték el a téres pázsitot s a nők odavitték ki férjeik, hozzátartozóiknak az ebédet s aztán ők is ott időztek a tömeg esti szétoszlásáig.

A sztrájkanyaghoz vezető utakat minden oldalról megbízott öreik állták el s ügyeltek arra, hogy a ki nem tartozik a sztrájkolókhoz, ne menjen közéjük.

Itt aztán egészen maguk között nemcsak terveiket, állás pontjukat beszélték meg, hanem buzdították, tüzeltek egymást a kitartásra. És ezzel a szervezkedéssel elértek azt a célt, hogy az ingadozókat kapacitálták és akik hozzájuk nem esatlakoztak, azokat alkalmas módon terrorizálták.

Ezen a sztrájkanyán adták elő követeléseiket a köztük megjelent Frieschmann Frigyes kponti bányagazgató-, Schweiger bányakapitány- és Andreics János kir. bányatanácsos petrozsényi bányagazgatónak, kiket a legnagyobb tisztelettel fogadtak, velük a munkába-állás kérdésében tanácskoztak augusztus 31-én pénteken délután 4 órakor s tudomásul vették, hogy a sztrájkolók követelését haladéktalanul közik a bányatársulat központi igazgatóságával s annak döntését nyugodtan bevárják.

Vasárnap, f. hó 2.-án délbén megjelent a Lunkán, a sztrájkanyán Janza h. főszolgabíró Schweiger Jenő zalathnai kir. bányaeszküdtel s kihirdette a bányatársulat központi igazgatóságának határozatát, melyszerint követeléseiket nem teljesíthetvén, azokat nem fogadhatja el. Kapcsolatosan kihirdette a h. főszolgabíró a bányakapitányság határozatát, melyszerint a megegyezés létre nem jöven, a békétárgyalás eredményre nem vezetett s így a közbiztonság, a köznyugalom érdekében a sztrájkolók gyülekezését továbbra nem engedélyezi s kérte a bányamunkásokat, hogy álljanak munkába, gondolják meg, hogy lenne bár követelésük jogos, indokolt, nem a munkamegtagadás, nem a tömeges ellentállás a célravezető ut és mód.

A párezernyi tömeg egy része zugolódva, másrésze gunyolódva fogadta Janza kijelentését. A sztrájkolók több csoportba gyülekeztek s a vezetők beszédekét intéztek hozzájuk biztatva őket, hogy ne álljanak munkába és a gyülekezést megtiltó a sztrájkanyagát feloszlató határozatnak ne engedelmesskedjenek. Azzal okolták meg az ellenszegülést, hogy a hatóságoknak nincs beleszólásuk a sztrájkolók dolgaiba. A sztrájkanyagát ne hagyják el, ők képviselik az erőt és hatalmat, akiknek nem parancsol senki, csak az Ursten. Voltak, akik élcelődve kijelentették: „majd előbb jóllakunk a z t á n m e g g o n d o l j u k m i t e s z ü n k”. Janza h. főszolgabíró szép szavakkal igyekezett a munkásokat okosabb felfogásra bírni, majd midőn ez nem használt, könnyögre fogta a dolgot és figyelmeztette őket a következményekre. Kérlette őket, térjenek vissza békés hajlékukba és ne álljanak ellent a hatóság intézkedéseinek, mert az esetleges szerencsétlenségért az erkölcsi felelősség Isten és emberek előtt őket fogja terhelni.

A munkások, a vezetők és egymást biztatva mind fenyegetőbb állást foglaltak el. A helyzet egyre kritikusabbá vált s már-már az előjelek arra mutattak, hogy a hatóság közegeit megtámadják, azért Janza h. főszolgabíró kötelességének tudatában felhívta a katonai parancsnok-alezredest a gyűlés szétoszlására. A sztrájkolók a felhívásnak nem tettek eleget, 10, 20 percere megszabott újabb- és újabb határidő elteltével sem mozdultak s nem mutattak semmi hajlandóságot a távozásra, sőt egyesek és csoportok ellenállottak, mire a parancsnok rohamot vezényelt és a katonaság puskatussal szét-szétverte a tömeget. A katonaság lassu lépésben, szoronszegezve, több oldalról nyomult előre. Ekkor már távoztak volna, de a zavarban neki rohantak, vagy egymást neki szorították az előre nyomuló katonaságnak. És ez a fejfelesztett menekülés a katonaság elleni támadás látszatával bírva, a katonák, bár eléggé nem méltányolható mérséklettel fegyvereiket használták. Sokan a meredekekről a mélységbe ugorva igyekeztek menekülni s így sérültek meg. A munkások közül többen megsebesültek, köztük Papp György, Peck András és még két munkás súlyosabban. A sérültek közül többen megfutamodtak, részben a lakásukra mentek, részben a bányaoszokok által kötöttették be sebeiket. A súlyosan sérültek állapota nem életveszélyes. A helyőrség megerősítésére újabban katonaságot kértek. Azok közül, akik a munkásságot a hatósággal szemben ellenállásra buzdították, többet letartóztattak az éj folyamán.

A kórházba szállított súlyosan sérülteket délután kihallgatta Janza h. főszolgabíró. Az orvosok megállapították, hogy a sérülések nem életveszélyesek. Kovács György bányász menekülés közben elbukott, lábát kifícamította és bordája megsérült. Peck bányászt puskaütés érte a fején. A bányászok közül többet kihallgattak. Vallomásaikból kitűnik, hogy a bányászokat azzal terrorizálták, hogy ha a hatóságnak engedelmesskednek és munkába állanak, akkor társaik agyonverik őket. Eddig hatvanegy sebesültől tudnak, Midőn a munkások nem engedelmesskedtek a katonai parancsnok felhívásának, a katonaságot töltésre vezényelték, a dobok megperdültek és a trombita rohamra szólott. A sztrájkolók eltávolítása tíz percig tartott. A katonák közül senki sem sérült meg. A hatóság a kórcsmákat délután három órakor bezáratta. Összesen mintegy hatszáz katona tartózkodik a bányák körül. Újabban két század katonaságot és huszárságot kértek. Száztíz csendőrt portyázó őrjáratot tart ott egész éjjel. Az igazgatóság hétfőn falragaszokon és egyéb módon közhírré tette, hogy a sztrájkolók közül azokat, kik szerdaig munkába nem állanak, elbocsátottnak tekintik és kilakoltatásuk iránt intézkedés fog történni. A sztrájkolók közül mintegy ezer munkás nem megye-beli illetőségű és a hatóság intézkedett, hogy mindazokat, akik közülük szerdaig munkába nem állanak, eltávolítsák.

Súlyosan sebesült Schneller István, Arady Árpád, Petzk András és Russu Igmond; ezeknek sebe azonban nem életveszélyes. Sztán György, Ferencz Antal, Pál Ignác, Mentyestyrák János, Farkas Ferencz, Vaád Miklós, Stebatyán István, Szabó Gergely, Gligór Tódor, Varga György, Szilágyi József, Lázár Antal, Dehel Bugyin, s ezeken kívül még mintegy 47 munkás könnyebb sérüléseket szenvedett. A vulkáni bányák több munkása szintén részt vett a gyűlésen, ezek közül is néhányan megsebesültek. Miután a sebesülteket társaik hazaszállították, a sebesültek száma nem volt megállapítható. A sztrájkolók vezérének, Gulácsy József ujtkijósi illetőségű földmunkásnak letartóztatása este 9 órakor történt. Gulácsy ellentmondás nélkül engedelmesskedett a lakásán megjelent őrmester felkívásának, hogy kövesse őt.

Rémülve menekültek a szétoszlott bányamunkások. A hír, mint rendesen, nagyitva kelt szárnyra s halomra lőtt emberekről beszélt. A katonaság nem lőtt puskatussal és szuronyal oszlatták szét a tömeget.

A vasárnap éjjel letartóztatottakat a fenytőbírószag szabadlábra helyezte.

Előzőleg, mult hó 30.-án csütörtökön éjjel Petrillán sajnálatos eset fordult elő. A Dekbányánál ugyanis Tomus György tömédékelési vállalatánál alkalmazott munkások közül kettőt megbíztak, hogy vigyázzanak a légtisztító készülékre, mely a bányabiztonsága érdekében mindenkor működésben van. Bányamunkásokat nem lehetett alkalmazni, mert akik nincsenek szolidaritásban a sztrájkolókkal, azok félve attól, hogy a sztrájkolók agyonverik, nem mernek semmit se tenni, ami a bányá-üzem teendői körébe esik. Biró Ferencz tömédékelési munkás másod magával leszállott a tárnába, hogy ott örködjének. A rendes bejáratot őrizték. Ott senki be nem mehetett. Távolról nyitott bányamécsesek emberek közeledtek, majd kialudt a mécs s a nesz mind közelebből hallatszott, majd megragadták Biró Ferenczet és levertek. Társa elrejtőzött s csak az ismeretlen emberek távozása után jött elő s hirt adott a történetekről.

A tettesek csak bányászok lehettek, akik a levegő tisztítására szolgáló nyílásokon ereszkedtek le s csak a véletlennek tulajdonítható, hogy elérték nem lakoltak, mert a mécs lángjától a bányalég felrobbanhatott volna, mert ott csak biztonsági lámpákat szabad használni. Biró Ferenczet a petrozsényi bányakórházba szállították, hol az életveszélyen túl van ugyan már, de felgyógyulása pár hónap múlva remélhető.

A sztrájkolók azt is erőszakkal megakadályozták, hogy a bányakocsisok szolgálatot teljesítsenek. Katonákat kellett alkalmazni a legszükségesebb fuvarozásokhoz.

A sztrájkolók egyébként nyugodtan viselkedtek. Tettlegességre nem ragadták magukat.

Éjjel és nappal erős katonai és csendőrorjáratok cirkálnak, de dolguk ezideig nem volt.

Folyó hó 4.-én, kedden a bányagazgatóság falragaszokon hívta fel a bányamunkásokat a munkábaállásra, figyelmeztetvén őket, hogy akik 5.-én délután 6 óráig nem jelentkeznek a munkábaállásra, azok a munkából kilépettnek tekintetnek s elvesztik jogait a bányatársulattal és a társuláddal szemben s azokat a bányatársulat mint ilyeneket elbocsátottnak tekinti s min-

den javadalmazásukat beszünteti s a lakást tőlük megvonja.

A felhívások csakhamar eltűntek a falakról. Letépték. Szerdán utcáról-utca dobszó mellett a közbiztonság és rend helyreállítása érdekében felsőbb hatósági rendelet folytán hűzhírré tétetett, hogy a csoportosulások az utcákon s nyilvános helyeken eltiltatván, figyelmeztettek a bányamunkások, hogy lakásaikon tartózkodjanak s a maguk és családjuk érdekében gondolják meg milyen súlyos következményei lesznek annak, ha a hatósági intézkedéseknek nem engedelmessékednek.

A bányáigazgatóság f. hó 4-én a következő felhívást adta ki:

HIRDETMEY.

Mintán az augusztus havi szakmány-munka mind- eddig át nem vétetett, értesítjük érdekelt munkásainkat, hogy a szakmány-munka átvételét f. hó 6-án esütörtökön reggel kezdjük meg.

A szakmány-munkát átvesszük tekintet nélkül arra, hogy az érdekelt munkások megjelennek-e a bányában vagy sem.

Jószerecsét!

Petrozsény, 1906. szeptember 4.

Bányáigazgatóság.

Janza Vazul h. főszolgabíró ugyancsak folyó hó 4-én alábbi felhívást tette közzé:

Sz. 4801—1906.

Leszakítása büntetendő

közig.

cselekményt kepez!

FELHÍVÁS!

Tekintve, hogy a békés tárgyalások eredményre nem vezettek, ismételt felhívom az összes községi lakókat, hogy a nyugalom érdekében a csoportosulástól tartózkodjanak s ne adjanak okot hivatalos beavatkozásra.

Bányászok! Jól gondolják meg mit cselekszenek, saját és családjuk jóléte forg kockán.

Jószerecsét!

Főszolgabíró szabadságon:

Janza Vazul,

szolgabíró.

Felszólítások, rábeszélések dacára a kitűzött időre a munka felvételére f. hó 6-án, sőt 6-án sem jelentkezett senki. Azok, akik szeretnének dolgozni, nem mertek jelentkezni. Félték társaiktól.

F. hó 6-án az igazságügyminiszter megbízásából Petrozsénybe jött Megyeri István a miniszteriumba beosztott főügyési helyettes s megindította a község házánál a valóság kipuhatólása érdekében az eljárást. Vele jöttek Déváról Hídegh István kir. törvényszéki vizsgálóbíró, Kovács Elemér kir. ügyész s az előfordult tömeges zavargások alkalmából folyamatba tették a vizsgálatot. Lázár Aurél kolozsvári kir. főügyész, ezen ügyben szintén ideérkezett.

A kormány megbízottja: Megyeri István királyi főügyészhelyettes a község házánál kezdte meg esütörtökön délelőtt a békeakciót azzal, hogy mindenekelőtt 10—12 higgadt gondolkodású bányamunkást hallgatott ki, kérve őket, hogy minden tartózkodás nélkül, egészen őszintén mondják el, mi a tulajdonképeni oka a sztrájk kitörésének, mik azok a sérelmek, melyek miatt tömegesen megszüntették a munkát.

A kihallgatott bányamunkások, látva a jávukra irányuló jóindulatot leplezetlenül ismertették a helyzetet, melyből a miniszteri megbízott arról győződött meg, hogy a harcnak tulajdonképpen kiegyenlíthetlen indoka nincsen és az érdekellentét sem képez a munkaadó és munkások között éles differenciát, a siker reményével látott az óhajtott béke helyreállításához, melynek érdekében egy vegyes bizottságot hívott össze, amely elnöksége alatt Lázár Aurél kolozsvári kir. főügyész helyettes, Schweiger Ede kir. bányaeszküdt, Janza Vazul h. főszolgabíró, ifj. dr. Chorin Ferenc közp. bányatársulati titkár, Andreics János kir. bányatanácsos, petrozsényi bányáigazgatóból és a bányamunkásokat képviselő Oprea János, László Imre, Mihály István, Bialics Károly és Tomásy Mihály bányamunkások, illetve bányalkalmazottakból állott, kik behatóan megvitatták a munkásokkal közlendő egyesítő pontozatait.

Az egyezkedési tárgyalás esti 8 óráig tartott, amidőn kölcsönös engedményekkel létrejött a megegyezés, melynek hírért örömsugárzó arccal adták szájról szája.

A kaszinó előtt százakra menő érdeklődők tömege szorongva várta a béketárgyalás eredményének közlését.

Midőn esti 8 órakor Janza Vazul h. főszolgabíró a bányamunkásokkal tudatta, hogy az egyezkedési tárgyalás az érdekellentét, a nézeteltérések kiegyenlítésével eredményre vezetett a lelkekre nehezült nyomasztó teherrel s szenvedéstől felszabadult érzés kitörő öröme tükröződött le az arcokról és az egész tömeg lelkes éljenzésbe tört ki.

Ezután csendben, nyugodtan szétoszlottak, hogy társaiknak megvigyék az örömhírt s hogy reggel 8 órakor összejöjjenek a Lunka-réten, ahol a megegyezés írásba foglalt pontozatai kilesnek hirdetve.

Ugyancsak esütörtökön Hídegh István dévai kir. törvényszéki vizsgálóbíró Kovács Elemér királyi ügyésszel folytatta a bűnügyi vizsgálatot a rendzavarás, a hatósági intézkedés elleni ellenszegülés ügyében, melynek folyamán Gulyácsy József, a munkásvédő szövetséget petrozsényi fiókjának elnöke ellen felbujtás miatt oly terhelő bizonyítékokat derített ki a fenyítővizsgálat, hogy a vizsgálóbíró indokoltan s szükségesnek tartotta letartóztatását és délután 5 órakor beszállította a dévai kir. ügyészség börtönébe.

A Lunka-rét keleti részén f. hó 7-én, pénteken reggel 8 órakor valóságos emberáradat hullámozott. Ezrekre menő bányamunkás várta szorongó vágyódással a bányatársulat nyilatkozatának felolvasását. Már tízre járt az óra, midőn Oprea János bányapáros felolvasta a következő nyilatkozatot:

Nyilatkozat.

melyet alulírott társulat a Petrozsény és vidéki bányatelepeken előfordult általános munkás sztrájkból munkaszünetből kifolyólag Dr. Megyeri István a m. kir. igazságügyminiszteriumba beosztott kir. főügyési helyettes és Lázár Aurél kolozsvári kir. főügyési helyettes, valamint a zalajhnaí m. kir. bányakapitányság képviselőjében megjelent Schweiger Jenő bányaeszküdt urak jelenlétében az alábbiakat jelenti ki és teszi közhírré:

1. A munkások azon kívánságára vonatkozólag, hogy a munkabérek felemeltesse, kijelenti alulírott társulat a következőket, fentartja a folyó évi szept. hó 1-én felvett jegyzőkönyvben foglalt kijelentését, hogy a béremelések tárgyában a megfelelő szaktárgyalások alapján határozni és intézkedni fogunk a keretben, a mint ez az említett jegyzőkönyvben kifejezve van. Ezt az intézkedést ezidőszent határidőhöz köti akképp, hogy az érdemleges intézkedés eredményének foganatosítása legkésőbb folyó évi december hó 1-én kezdetét veszi.

A munkabér mérve tekintetében a társulat semmi nemű irányban és módon kijelentést nem tesz és kötelezettséget nem vállal, kinyilatkoztatja azonban, hogy a megindítandó szaktanácskozmányok alapján csakis a munkások anyagi előnyeinek érdekében fog cselekedni, illetve intézkedni.

2. A munkások azon további kívánságát illetőleg, hogy a munkaidő a társulat által saját hatáskörében szabályoztassék, illetve leszállíttassék, megjegyzi a társulat, hogy emez intézkedés törvényhozási utra tartozik.

3. A munkások ama harmadik kívánságára nézve, hogy a fegyelmi büntetéseként alkalmazandó pénzbírságok menyisége, vagy a pénzbüntetések kiszabásának módja az eddigi szabályzattól eltérőleg szabályoztassék kijelenti a társulat, hogy az e részben fennálló érvényes szabályzat módosítását az illetékes bányakapitányságnál kérelmezni fogja, illetve e tekintetben a kezdeményező lépéseket megteszi.

4. A mi a munkások ama panaszát illeti, hogy a bányatörvény alapján fennálló elemi tárból történő vásárlásoknál az egyes cikkek, egyébként hatóságilag megszabott ára magas, illetve a cikkek drágák, felvilágosításképpen megjegyzi a társulat, hogy a munkások a szabályzat értelmében nincsenek kötelezve arra, hogy az élelmirtárból vásároljanak.

5. az ezen nyilatkozatban foglalt kijelentéseknek első és főfeltetele, az hogy a sztrájk (munkaszünet) az összes munkások által azonnal megszüntessék és hogy a munkások az ily irányú mozgalmától a jövőben is tartózkodjanak.

Jószerecsét!

Petrozsény, 1906. szeptember 7.

Salgótarjáni Köszénbánya

Részvény-Társaság.

Minden egyes pontnál fel-felzudult a tömeg, elégtelenségének adva kifejezést.

— Nem fogadjuk el. Nem megyünk dolgozni! Eljén a sztrájk! Hangzott ezer- és ezer ajakról.

Majd románul értelmezte Oprea János a nyilatkozat tartalmát.

— Adják meg most a munkabér emelést s még ma megyünk a bányába, decemberig nem várunk.

A megegyezés reménye is szétfoszlott. És a 3—4 ezernyi munkás békésen szétoszlott.

A bányamunkások képviselői d. e. 11 órakor jelentést tettek a miniszteri megbízottnak, aki Lázár kir. főügyész helyettesével, Schweiger bányaeszküdtel, Janza h. főszolgabíróval és a bányaképviselőivel a további teendőkre nézve a békés megegyezés érdekében tanácskozott.

A vizsgálóbíró pedig a község házánál reggeltől estig folytatta a fenyítő vizsgálatot, mely előreláthatólag több napig tart.

Megegyezés nem jöhetvén létre, hallomás szerint most már kezdődik a kilakosítás és a munkanélküliek el-távolítása. Ez lesz a sztrájk szomorú vége

A sztrájk mozgalommal kapcsolatosan különböző híreszteléseket korpoltálnak, többek között, hogy a »Hírelbank« és Gerbert-fele hengerimalom tulajdonosai összeköttetésben állnak a sztrájkolókkal s azokat erkölcsileg és anyagiilag támogatják. Ezt a nevezett érdekeltek a nyilvánosság előtt megcáfolják s rosszakaratu, tendenciózus híresztelésnek nyilvánítták. (b. k.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Áthelyezés.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Tóth Ilona lupényi áll. elemi tanítónő hason minőségben az abrudbányai állami iskolához helyezte át.

— **Teljes a tanári kar.** A petrozsényi főgimnázium felügyelő bizottsága a VI. ik osztály megnyitása folytán rendszeresített tanári állásokra Darvay István szepszentgyörgyi főgimn. tanárt (a latin görög szakra) s s Derzsényi Ödön mezőúri tanárt (a történelmi és földrajzi szakra) alkalmazta. Az új tanárok már elfoglaltak állásukat.

— **A petrozsényi főgimnáziumba** szideig 230 tanuló iratkozott be, amely örömdetes létszám bizonyára emelkedni fog, mert a bányamunkások a beiratási időre esett sztrájk miatt nem iratták be gyermekeiket. Megemlítjük, hogy a főgimnáziumi internátusba eddig 23 növendék lett felvéve, de ezek számának emelkedésére is van örömdetes kilátás. Figyelmeztetjük, az érdeklődő szülőket, hogy az internátusban még van hely gyermekeik elhelyezésére.

— **A tanév nem kezdődött** szeptember elsején a petrozsényi főgimnáziumban és az állami népiskolában a sztrájk miatt. »Iner arma Musae silent!« Fájdalom, a sztrájk, helyi vonatkozásban s jelentőségében mélyreható volt egy háborúnál. Az óhajtott béke helyre állta esetén f. hó 10-én az összes petrozsényi tanintézetekben megkezdődnek az előadások.

— **Gyémánt a brassói hegyekben.** A »Brassói Lapok írja: Vots Ottó tatarangi gyógyszerész Pürkeree brassóvármegyei község határában község után kutat munkásaival. Mult hónap 16-án ásás közben egy Péter János nevű munkás egy diónagyságu, vakítóan fényes kődarabot talált, amelyet átadott Vajda nevű munkástársának, hogy ez tanító öccsével a követ megvizsgáltsa. A tanító a talált követ gyémántnak mondta és értékét 120,000 koronára becsülte. Vajda erre társainak, hogy ne kelljen osztzkodni, velük, azt mondta, hogy a kő teljesen értéktelen és elveszett. A munkások gyanút fogtak, Vajdától követelték a követ, s mikor ez nem adta át, megverték és bejelentették a kincs találását Vots gyógyszerésznek, a kutatás engedélyesének, akit tulajdonképpen meg is illet a talált gyémánt tulajdonjoga. Vots a csendőrséghez fordult, mely erőyes nyomozás után Vajdanál meg is találta a drágakövet és átadta jogos tulajdonosának, aki szakértőkkel fogja megvizsgáltatni, hogy vajjon csakugyan gyémánt-e a csillogó kő.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Értesítés.

Van szerencsém a petrozsényi izraelita hitközség tisztelt tagjait értesíteni, miszerint templomi üldhelyeiket folyó hó 12-étől bezárólag folyó hó 16-ig Hermann Adolf pénztárnok úrnál annyival inkább bérbevenni sziveskedjenek; mivel **folyó hó 17-kétől, hétfőtől** kezdve azok, a régi bérlőkre való tekintet nélkül, a jelentkezés sorrendjében fognak bérbeadni.

Váradí Vilmos

hitközségi elnök.

9354/906. szám

tkkvi.

Árverési hirdetmény.

A hátszegi kir. járásbíró, mint tkvi. hatóság dr. ROSENBERG IGNÁCZ ügyvéd által képviselt JONÁSZK ISTVÁN STEFÁN végrehajtónak MÁRK JÁNOS JUON és társai végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében közhírré teszi, hogy végrehajtónak 200 korona tőke ennek 1905. évi július hó 11 napjától járó 5 % kamatai 150 korona 9 fillér eddigi megállapított per és végrehajtási költségek, valamint a jelenlegi 14 kor. 80 fill. és a még felmerülő költségek iránti követelése kielégítése végett MÁRK JÁNOS JUON, MÁRK MÁRIA és kisk. MÁRK ÉVA PETRU, SZÁVÉTA, MÁRIA, ANKUCZA és GYÖRGY végrehajtást szenvedőknek a dévai kir. törvényszék puji kir. járásbíró, területéhez tartozó h. f. urikányközségi 105. sztkjvben A kereszt 1, 3—7 rdsz. a. ingatlanokra az 1881. LX. t.-c. 156. §-a alapján rendszámokénti részletekben az egyidejűleg kibocsátott árverési feltételekben részletezett 1151 kor. kikiáltási árban az 1906. évi november hó 10.-ik napjának d. e. 10 órákor H. F. Urikány község előljárósa házában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni, de a C. 2, 4. alatti MÁRK DUMITRU C. 12. alatt özv. MÁRK GYÖRGYNÉ javára bekebelezett szolgalmi jogok fentartásával. Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzzel az ingatlanok kikiáltási árának 10 % készpénzben, avagy a kormány által ovadékképesnek nyilvánított értékpapírban, melynek nevértéke $\frac{2}{3}$ részig fogadtatik el, csupán a kiküldött kezéhez leteni, vagy annak előzetes bírói letétben helyezését tanúsító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Vevő köteles a vételár felerészét az árverés napjától számított 30 nap alatt a másik felerészét, ugyan azon naptól számított 60 nap alatt az árverés napjától járó 5 % kamattal együtt a hátszegi kir. adóhiválnak, mint bírói letétpénztárnak lefizetni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Hátszegen, 1906. évi aug. hó 22.-én.

5787.

Gorove Viktor,
aljárásbíró.**HIRDETÉSEK:****EGY FIATAL KERESKEDŐ SEGÉD**

a ki a **fűszer-, vas- és rövidárú** szakmába jártas, felvétetik **Papp Árpád** vegyes üzletébe, Pujon.

ISKOLÁS GYERMEKEKET teljes ellátásban és jó gondozásban, mérsékelt árban elfogad **özv. Groszék Nándorné**, Petrozsény.

Szülők figyelmébe. Gimnáziumi tanulókat teljes ellátással jutányos áron felveszek. **Oppra Simonné** Livazény (96 szám alatt).

Üzletáthelyezés!!!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni hogy —
szabóüzletemet

szeptember hó 1-től áthelyeztem **Gundl-féle** házba, hol a **legdivatosabb ruhaszövetek** állnak rendelkezésre a n. é. közönségnek, u. m.: — **hazai és angol legfinomabb, divatos posztó szövetek** s azokat a legújabb divat szerint készítem el. — A ruha elkészítéséért felelősséget vállalok.

A n. é. közönség b. pártfogását kérem, tisztelettel **Weisz József**, uri férfi-szabó.

!! Csak rövid ideig !!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Petrozsényben a Kossut-téren

Villany papírkép
fényirodámval megérkeztem, hol 5 perc alatt egész tiszta képet adok kézbe.

Fényirodámiban gyermeket, felnőttket, csoportokat, szóval minden nagyság- és alakban felvételeket □ eszközölök.

Esős, borult időben is készíték felvételek t.

KÉPEK ÁRAI:

Visit 1 személy 60 fill. □ Kabinet 1 személy 1 K 20 f.
Visit csoport 80 fill. □ Kabinet csoport 1 K 60 f.
Együttal fényirodám mellett egy **körhinta** áll a n. é. közönség élvezetére. □ □ □ □

Becsés pártfogásukat kérve maradtam a n. é. közönségnek alázatos tisztelettel

KELLNER L.

ISKOLÁS GYERMEKEKET — teljes ellátásra, a szülőket pótló gondozásra jutányos feltétel mellett vállalom. — **Özvegy Gaali Antalné** Petrozsény.

☒ **Egy 5 kilós kosár** ☒
legfinomabb ■ **VILÁGOSI MUSKATÁLY**
csemege szőlő, csak

1 frt

☒ **Gruber Samunál.** ☒

Értesítés.

Nagyrabecsült megrendelőimet azzal a kellemes hírrel van szerencsém meglepni,

hogy nem csak **nyári** de **őszi** időnyre is berendeztem már **férfi-szabó üzletemet** a legnagyobb választékban a legfinomabb **angol szövetekkel** a **legdivatosabb** mintákban — s így becses megrendelésüket képes vagyok a legmagasabb igényeknek megfelelőleg a legjutányosabb árak mellett felelőség elvállalása mellett teljesíteni.

Magamat jóindulatu támogatásukba és pártfogásukba ajánlvagyok kiváló tisztelettel:

MALDAKER GYÖRGY
férfi-szabó.

— **Lakásom főutca Peck-féle ház.** —

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta tennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégítem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb, kereskedésemben jutányos árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.